

Dr. Kübra YETİŞ ŞAMLI
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Deniz Hukuku Anabilim Dalı
Araştırma Görevlisi

**6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre
Taşıyanın Zıya, Hasar ve Geç
Teslimden Sorumluluğu**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII
KAYNAKÇA	XXI
GİRİŞ.....	1
A. İnceleme Planı.....	1
B. Türk Ticaret Kanunu'nun Taşıyanın Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerinin Kaynakları	2
C. Navlun Sözleşmesi, Niteliği ve Kurulması	10
1. Navlun Sözleşmesinin Tanımı ve Unsurları	10
2. Navlun Sözleşmesinin Niteliği ve Kurulması.....	13
I. Taşıyanın Sorumluluğunun Şartları ve Hukuki Niteliği.....	15
A. Taşıyan Kavramı.....	15
1. Tanım	15
2. Asıl – Alt Taşıyan Ayrımı	16
3. Akdi – Fiili Taşıyan Ayrımı.....	17
4. Fiili Taşıyan Kavramı.....	19
B. Taşıyanın Sorumluluğunun Şartları.....	24
1. Genel Olarak.....	24
2. Eşyanın Zıyaa veya Hasara Uğraması yahut Geç Teslim Edilmesi Sonucunda Bir Zarar Meydana Gelmesi	28

a. Eşya Kavramı.....	28
b. Zıya	30
c. Hasar.....	34
d. Geç Teslim	36
(1) Taşıyanın eşyayı zamanında teslim yükümlülüğü	36
(2) ETTK çerçevesinde geç teslimden sorumluluk.....	37
(3) TTK çerçevesinde geç teslim	40
e. Zarar	44
3. Zıya, Hasar veya Geç Teslime Sebebiyet Veren Olayın Eşya Taşıyanın Hakimiyetinde İken Meydana Gelmiş Olması	46
a. Eşyanın Taşıyanın Hakimiyetinde Bulunduğu Süre.....	46
b. Sürenin Başlangıcı – Eşyanın Teslim Alınması	47
c. Sürenin Sona Ermesi - Eşyanın Teslim Edilmesi.....	53
4. Kusursuzluğun İspatlanamaması	58
a. Sorumluluk Bakımından Kusur Şartı.....	58
b. Kusur Kavramı ve Kusurun Türleri	59
c. Navlun Sözleşmesinin İfasında Kusur.....	60
d. Tedbirli Bir Taşıyandan Beklenen Dikkat ve Özen Kriteri Çerçevesinde Kusurun Tespiti	64
e. Taşıyanın ya da Eylemlerinden Sorumlu Olduğu Kişilerin Kusurunun Diğer Bir Sebeple Birleşmesi.....	67
5. Fiili Taşıyanın Sorumluluğu Bakımından Özellik Arz Eden Hususlar	69
C. Taşıyanın Sorumluluğunun Hukuki Niteliği.....	72
1. Akdi Taşıyanın Sorumluluğu	72
2. Fiili Taşıyanın Sorumluluğu.....	73
D. Taşıyanın Üçüncü Kişilerin Eylemlerinden Sorumluluğu.....	75
1. Taşıyanın Eylemlerinden Sorumlu Olduğu Kişilerin Belirlenmesi	75
a. Taşımada Kullanılan Geminin Adamları.....	75
b. Taşıyanın Taşıma İşletmesinde Çalışan Kişiler	77

c. Taşıyanın Kendisini Temsile Yetkili Kıldığı Kişiler ve Navlun Sözleşmesinin İfasında Kullandığı Diğer Kişiler	79
d. Fiili Taşıyan ve Fiili Taşıyanın Adamları	81
2. Sorumluluğun Şartları	83
a. Taşıyanın Adamının Kusurlu Olması	83
b. Zararın Görev Vesilesiyle İka Edilmesi	84
(1) Taşıyanın adamları bakımından	84
(2) Fiili taşıyanın adamları bakımından	86
c. Fiili Taşıyanın Eylemlerinden Sorumluluk Bakımından Özellik Arz Eden Hususlar	88
II. Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulması	91
A. Genel Olarak	91
B. Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulduğu Hâller	93
1. Teknik Kusur ve Yangın	93
a. Genel Olarak	93
b. Teknik Kusur	95
(1) Geminin sevki ve başkaca teknik yönetimi	95
(2) Teknik kusurun ticari kusurdan ayırt edilmesi	97
(3) Teknik kusurun başlangıçtaki elverişsizlikten ayırt edilmesi	100
(4) Önlemin hem geminin hem de yükün menfaatine ilişkin bulunması	103
c. Yangın	105
(1) Hükümün kapsamı	105
(2) Yangının sebebi bakımından çeşitli olasılıkların değerlendirilmesi	107
d. Taşıyanın Şahsi Kusurunun Bulunması	109
2. Denizde Kurtarma	111
a. Genel Olarak	111
b. Hükümün Kapsamı	113
c. Eşyaya Yönelik Kurtarmada “Makul Hareket” Koşulu	113
3. Rotadan Sapma	116

a. Genel Olarak.....	116
b. Sapma Kavramı	117
c. Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulmasının Koşulları	119
(1) Rotadan denizde can veya eşya kurtarma amacıyla sapılması	119
(2) Rotadan diğer haklı bir nedenle sapılması.....	120
d. Sapmanın Sonuçları.....	124
4. Eşyanın Cins veya Değerinin Kasten Yanlış Bildirilmesi ...	128
a. Genel Olarak.....	128
b. Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulmasının Şartları.....	130
(1) Eşyanın cins veya değerinin yanlış bildirilmesi.....	130
(2) Kasten gerçeğe aykırı bildirimde bulunulması.....	133
c. Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulması	134
C. Sözleşmeye Dayanmayan Talepler	137
III. Taşıyanın Tazminle Yükümlü Olduğu Zararın Belirlenmesi ve Sorumluluğunun Üst Sınırı	141
A. Eşyanın Zıyaa veya Hasara Uğraması Hâlinde Zararın Belirlenmesi	141
1. Genel Olarak.....	141
2. Taşıyanın Zararı Tazmin Yükümlülüğünün Kapsamı	142
3. Eşyanın Değerinin Belirlenmesi.....	145
B. Eşyanın Geç Teslimi Hâlinde Zararın Belirlenmesi.....	148
C. Sorumluluğun Belirli Bir Tutarla Sınırlandırılması.....	148
1. Genel Olarak.....	148
2. Sorumluluğun Üst Sınırı	149
a. Eşyanın Zıyaa veya Hasara Uğraması Hâlinde	149
(1) Eşyanın cins ve değerinin bildirilmesi.....	151
(2) Eşyanın cins ve değerinin bildirilmesinin sonuçları.....	153
b. Eşyanın Geç Teslim Edilmesi Hâlinde	154
3. Üst Sınırın Uygulandığı Hâller.....	156
4. Üst Sınırın Hesaplanması.....	157

a.	Koli - Ünite Kavramları ve Eşyanın Brüt Ağırlığı	157
b.	Konteyner, Palet ve Benzeri Taşıma Gereçleri ile Taşınan Eşyalara İlişkin Düzenleme	162
c.	Üst Sınırın Belirlenmesinde Esas Alınan Hesap Birimi	165
D.	Sınırlı Sorumluluktan Yararlanma Hakkının Kaybı.....	167
1.	Genel Olarak.....	167
2.	Pervasızca Hareket Kavramı.....	169
3.	Pervasızca Hareket Bakımından Sefere Elverişsizlik, Haksız Sapma ve Eşyanın İzinsiz Güverteye Yüklenmesi ...	172
4.	Taşıyanın Şahsi Kusuru	175
IV.	Tazminat Talebinin İleri Sürülmesi.....	181
A.	Tazminat Talebinde Bulunabilecek Şahıslar.....	181
B.	Eşyanın İncelenmesi ve Zararın Bildirimi	182
1.	Genel Olarak.....	182
2.	Bildirim Külfetinin Söz Konusu Olduğu Hâller.....	185
3.	Zararın Bildirimi	187
a.	Bildirim Zamanı	187
(1)	Haricen belli olan zıya ve hasar kavramı.....	190
b.	Bildirim Şekli ve İçeriği	191
c.	Bildirim Yapılabileceği Kişiler	192
4.	Eşyanın İncelenmesi.....	193
5.	Bildirim Külfetine Aykırılığın Sonuçları	195
C.	İspat Yükü	198
1.	İspat Yükünün Genel Dağılımı	198
a.	Tazminat Talep Eden Bakımından	198
(1)	Konişmentonun ispat işlevi.....	199
(2)	Yazılı beyandan sorumluluk.....	204
(3)	Diğer denizde taşıma senetlerinin ispat işlevi	206
b.	Taşıyan Bakımından.....	207
c.	Bildirim Külfetinin Yerine Getirilmemesinin İspat Yükünün Dağılımı Açısından Sonuçları.....	210
2.	Sorumluluktan Kurtulma Hâllerinde İspat Yükü	213

a. Teknik Kusur ve Yangın.....	213
b. Denizde Kurtarma	215
c. Sapma	215
d. Eşyanın Cins veya Değerinin Kasten Yanlış Bildirilmesi.....	216
3. Sınırlı Sorumluluktan Yararlanma Hakkının Kaybı Bakımından İspat Yükü	218
D. Taşıyanın Kusursuzluk ve Uygun İlliyet Bağı Karinelerinden Yararlanması	220
1. Genel Olarak.....	220
2. Taşıyanın Kusursuzluk ve Uygun İlliyet Bağı Karinelerinden Yararlandığı Hâller	222
3. Taşıyana Sağlanan İspat Kolaylığı.....	228
E. Tazminat Talebinin İleri Sürülebileceği Süre.....	232
1. Genel Olarak.....	232
2. Sürenin Başlangıcı ve Hesaplanması	235
3. Sürenin Değiştirilmesi.....	238
4. Yargı Yoluna Başvuru	240
5. Rücu Davalarında Süre	241
6. Hak Düşürücü Süre İtirazından Yararlanma Hakkının Kaybedilmesi.....	242
V. Sorumluluk Hükümlerinin Emredici Niteliği ve İstisnaları.....	243
A. Genel Olarak.....	243
B. Emredici Nitelikte Olmanın Şartları.....	243
C. Emredici Nitelikteki Hükümler.....	246
D. Emredici Hükümlere Aykırılığın Sonuçları.....	249
E. Emredici Hükümlerin Bu Niteliğe Sahip Olmadığı İstisnai Hâller.....	251
1. Genel Olarak.....	251
2. Canlı Hayvanlar	253
3. Güverte Yükü.....	254

4. Olağan Ticari Taşıma İşlerinden Olmayan Taşımalar	257
5. Yüklemeden Önceki ve Boşaltmadan Sonraki Safha.....	258
6. Müşterek Avaryaya İlişkin Kayıtlar	261
7. Taşımanın Fiili Taşıyan Tarafından Gerçekleştirilen Bölümü.....	262
F. Sorumsuzluk Anlaşmaları.....	265
SONUÇ	267